

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1914.

Andra kammaren.

Nr 5.

Måndagen den 25 maj.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 18 innevarande maj.

§ 2.

Justerades protokollsutdrag angående kammarens den 23 i denna månad fattade beslut om tillsättande av ett särskilt utskott.

§ 3.

Herr statsrådet *von Sydow* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 66, angående ändring av § 7 i avlöningsreglementet för tjänstemän vid telegrafverket;

nr 67, angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att besluta i fråga om vissa postavgifter;

nr 68, angående höjning av pensionsunderlaget för provinssiälläkare;

nr 69, angående rätt till pension för lasarettsläkaren A. W. Karström;

nr 70, angående understöd åt ångbåtsbefälhavaren O. A. Svenssons änka och minderåriga barn samt åt smedsförmannen O. F. Wikströms änka;

nr 71, angående avstående av lägenheten Ljungebo till staden Västervik;

nr 72, med förslag till lag om ändrad lydelse av 2, 5, 25, 48, 77, 99, 101, 120—124, 126—128, 134, 139, 144 och 164 §§ i lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903 och till lag innefattande tillägg till lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903;

nr 73, angående disponerande av anslag till uppförande av vissa ny- och tillbyggnader vid kustsanatoriet vid Apelviken för skrofulösa barn; samt

nr 74, med förslag till lag angående vissa åtgärder mot utbredning av lungdot.

Nämnda propositioner blevo på begäran bordlagda.

§ 4.

I enlighet med därom den 20 innevarande månad fattat beslut skulle nu företagas val av suppleanter i de ständiga utskotten; och anställdes först val av suppleanter i konstitutionsutskottet.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 85 med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet», 72 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» och 70 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet».

De med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Lundström* i Göteborg,
 » andra » » *Jönsson* i Slätåker,
 » tredje » » *Hallendorff* och
 » fjärde » » *Karlsson* i Mo.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Kropp*,
 » andra » » *Hallén*,
 » tredje » » *Sterne* och
 » fjärde » » *Magnusson* i Kalmar.

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Janson* i Bråten,
 » andra » » *Bogren*,
 » tredje » » *Säfstrand* och
 » fjärde » » *Sjöberg*.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de olika gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Lundström* i Göteborg,
 » *Kropp*,
 » *Janson* i Bråten,
 » *Jönsson* i Slätåker,
 » *Hallén*,
 » *Bogren*,
 » *Hallendorff*,
 » *Sterne*,
 » *Säfstrand*,
 » *Karlsson* i Mo,

herr *Magnusson* i Kalmar och
» *Sjöberg*.

§ 5.

Härefter företogs val av suppleanter i statsutskottet.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 85 med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet», 76 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» och 66 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet».

De med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Gustafsson* i Örebro,
» andra » » *Lundblad*,
» tredje » » *Lemke*,
» fjärde » » *Erlansson* och
» femte » » *Andersson* i Hägelåkra.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Andersson* i Råstock,
» andra » » *Molin* i Södertälje,
» tredje » » *Jansson* i Falun,
» fjärde » » *Strid* och
» femte » » *Ingvarson*.

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Hellberg*,
» andra » » *Pålsson*,
» tredje » » *Andersson* i Stårte och
» fjärde » » *Bengtsson* i Norup.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Gustafsson* i Örebro,
» *Anderson* i Råstock,
» *Hellberg*,
» *Lundblad*,
» *Molin* i Södertälje,
» *Pålsson*,
» *Lemke*,
» *Jansson* i Falun,
» *Andersson* i Stårte,
» *Erlansson*,
» *Strid*,
» *Andersson* i Hägelåkra.
» *Bengtsson* i Norup och
» *Ingvarson*.

§ 6.

Vidare företogs val av suppleanter i bevillningsutskottet.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 85 med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet», 72 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» och 70 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet».

De med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Berg* i Staby,
 » andra » » *Hermelin*,
 » tredje » » *von Hofsten* och
 » fjärde » » *Jönsson* i Boa.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Månsson*,
 » andra » » *Rundgren*,
 » tredje » » *Holmström* och
 » fjärde » » *Uddenberg*.

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Jönson* i Revinge,
 » andra » » *Hamrin*,
 » tredje » » *Jonsson* i Hå och
 » fjärde » » *Gustafsson* i Vi.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Berg* i Staby,
 » *Månsson*,
 » *Jönsson* i Revinge,
 » *Hermelin*,
 » *Rundgren*,
 » *Hamrin*,
 » *von Hofsten*,
 » *Holmström*,
 » *Jonsson* i Hå,
 » *Jönsson* i Boa,
 » *Uddenberg* och
 » *Gustafsson* i Vi.

§ 7.

Vid nu anställda val av suppleanter i bankoutsottet avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 85 med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet», 72 med partibeteckningen »Social-

demokratiska gruppen» och 70 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet».

De med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Sommelius*,
 » andra » » *Olsson* i Tyllered,
 » tredje » » *Westman* och
 » fjärde » » *Lindvall*.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Berg* i Munkfors,
 » andra » » *Edbom* och
 » tredje » » *Borggren*.

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Carlson* i Herrljunga,
 » andra » » *Hagberg* och
 » tredje » » *Jonsson* i Gumboda.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Sommelius*,
 » *Berg* i Munkfors,
 » *Carlson* i Herrljunga,
 » *Olsson* i Tyllered,
 » *Edbom*,
 » *Hagberg*,
 » *Westman*,
 » *Borggren*,
 » *Jonsson* i Gumboda och
 » *Lindvall*.

§ 8.

Företogs val av suppleanter i lagutskottet.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 85 med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet», 72 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» och 70 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet».

De med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Svensson* i Saläng,
 » andra » » *Holmdahl*,
 » tredje » » *Johansson* i Mellbyn och
 » fjärde » » *Indebetou*.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Åkerman* i Halmstad.
 » andra » » *Borg* och
 » tredje » » *Svensson* i Eskilstuna.

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Igel*,
 » andra » » *Rehn* och
 » tredje » » *Olofsson* i Ävik.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Svensson* i Salång,
 » *Åkerman* i Halmstad,
 » *Igel*,
 » *Holmdahl*,
 » *Borg*,
 » *Rehn*,
 » *Johansson* i Mellbyn,
 » *Svensson* i Eskilstuna,
 » *Olofsson* i Ävik och
 » *Indebetou*.

§ 9.

Härpå företogs val av suppleanter i jordbruksutskottet.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 85 med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet», 72 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» och 70 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet».

De med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Ekerot*,
 » andra » » *Wallentin*,
 » tredje » » *Nilsson* i Linnås och
 » fjärde » » *Larsson* i Bondarve.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Tysk*,
 » andra » » *Berglund* och
 » tredje » » *Norin*.

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Lundström* i Långnäs,
 » andra » » *Bosson* och
 » tredje » » *Olausson*.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

- herr Ekerot,*
- » *Tysk,*
- » *Lundström* i Långnäs,
- » *Wallentin,*
- » *Berglund,*
- » *Bosson,*
- » *Nilsson* i Linnås,
- » *Norin,*
- » *Olausson* och
- » *Larsson* i Bondarve.

§ 10.

Jämlikt beslut den 23 i denna månad företogs nu val av tolv ledamöter i det särskilda utskott riksdagen beslutit att tillsätta.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 82 med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet», 72 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen», 70 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» och 1 med partibeteckningen »Liberala partiet».

De med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

- såsom första namn herr *Lindman,*
- » andra » » *Andersson* i Skivarp,
- » tredje » » *Persson* i Stallerhult och
- » fjärde » » *Tamm.*

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

- såsom första namn herr *Branting,*
- » andra » » *Thorsson,*
- » tredje » » *Rydén* och
- » fjärde » » *Larsson* i Västerås.

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

- såsom första namn herr *Staaff,*
- » andra » » vice talmannen *D. Persson,*
- » tredje » » *Petrén* och
- » fjärde » » *Nilson* i Örebro.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de tre sistberörda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Lindman*,
 » *Branting*,
 » *Staaff*,
 » *Andersson* i Skivarp,
 » *Thorsson*,
 » vice talmannen *D. Persson*,
 » *Persson* i Stallerhult,
 » *Rydén*,
 » *Petrén*,
 » *Tamm*,
 » *Larsson* i Västerås och
 » *Nilson* i Örebro.

§ 11.

Justerades protokollsutdrag angående de i nästföregående sju paragrafer omförmälda valen.

§ 12.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid:

till statsutskottet propositionerna:

nr 2, angående fastställande av postverkets stat för driftkostnader år 1915; och

nr 3, angående fastställande av telegrafverkets stat för driftkostnader år 1915;

till konstitutionsutskottet propositionerna:

nr 64, med förslag till ändrad lydelse av §§ 18 och 22 regeringsformen; och

nr 79, med förslag till ändrad lydelse av §§ 4, 5, 6 och 15 regeringsformen, §§ 6, 10, 20, 32, 33, 38 och 43 riksdagsordningen samt 1 § 4:o tryckfrihetsförordningen;

till lagutskottet propositionen nr 65, med förslag till lag om ändrad lydelse av 12 kap. 3 och 4 §§ rättegångsbalken samt lag om ändrad lydelse av 11 § i lagen om handräckning för fordrans utfäende den 26 april 1907;

till jordbruksutskottet propositionen nr 76, angående överlåtelse till lantförsvaret av vissa kronoegendomar för att tilläggas övningsfältet för i Linköping förlagda truppförband;

till statsutskottet propositionerna:

nr 77, angående inköp av nytt övningsfält för Karlskrona grenadjärregemente; och

nr 75, angående försäljning av Karlbergs kungsgård m. m.; samt

till jordbruksutskottet propositionerna:

nr 4, angående försäljning av förra militiebostället Narveryd nr 3 i Ostergötlands län;

nr 5, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Saxtorp nr 13 i Malmöhus län;

nr 6, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Fjärrestad nr 1 och 2 i Malmöhus län;

nr 7, angående försäljning av visst område från förra länsmansbostället Stora Hammar nr 14 i Malmöhus län;

nr 11, angående försäljning av kronolägenheten Nykvarn nr 1, en vattenmjölkvarn, i Uppsala län;

nr 12, angående upplåtande av en lägenhet från förra militiebostället Sörby nr 1 i Östergötlands län;

nr 13, angående upplåtande av vissa områden från förra militiebostället Märtenstorp nr 1 i Jönköpings län;

nr 14, angående försäljning av förra militiebostället Vare nr 3 Västergård i Kronobergs län;

nr 15, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Agnäs nr 1 i Kronobergs län;

nr 16, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Ljungby nr 5 i Kalmar län;

nr 17, angående upplåtande av ett område från förra häradshövdingbostället Osterarp nr 1 och 2 i Kalmar län;

nr 18, angående upplåtande av lägenheter från förra landshövdingbostället Hossmo nr 1 med Dunö nr 1 i Kalmar län;

nr 19, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Skramstad nr 1 m. m. i Kalmar län;

nr 20, angående upplåtande av lägenheter från förra häradshövdingbostället Skörpinge nr 20 i Kristianstads län;

nr 21, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Gladsax nr 15 och Järrestad nr 17 i Kristianstads län;

nr 22, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Gräsma nr 1 i Kristianstads län;

nr 23, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Eskilstorp nr 1 i Malmöhus län;

nr 24, angående upplåtande av en lägenhet från förra militiebostället Fjälie nr 22 i Malmöhus län;

nr 25, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Rågäkra nr 1 i Malmöhus län;

nr 26, angående upplåtande i särskilda lägenheter av förra militiebostället Eggelstad nr 10 i Malmöhus län;

nr 27, angående upplåtande av områden från förra häradshövdingbostället Henninge nr 3 och 7 i Malmöhus län;

nr 28, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället $\frac{1}{2}$ mantal Sälelund m. m. i Göteborgs och Bohus län;

nr 29, angående upplåtande av lägenheter från förra militieboställena Säm Öster nr 1 och Säm Söder nr 3 i Göteborgs och Bohus län;

nr 30, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Välan nr 1 i Göteborgs och Bohus län;

nr 31, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Ormo nr 1 m. m. i Göteborgs och Bohus län;

- nr 32, angående upplåtande av en lägenhet från förra militiebostället Stommen nr 1 i Älvsborgs län;
- nr 33, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Silboholm med underlydande i Skaraborgs län;
- nr 34, angående upplåtande av en lägenhet från förra militiebostället Anderstorp nr 1 i Skaraborgs län;
- nr 35, angående försäljning av det till kronoparken Västra Hillet i Skaraborgs län hörande skiftet Galjmossen;
- nr 36, angående upplåtande av vissa delar av de till kronoparken Kungsskogen i Värmlands län hörande hemmanen Kungsskogen, Gräs och Sorkedal;
- nr 37, angående upplåtande av vissa områden från förra militiebostället Abyn nr 16 i Gävleborgs län;
- nr 38, angående försäljning av kronans andel i ett soldatorp å ägora till Tjugesta nr 1 och 2 i Södermanlands län;
- nr 39, angående försäljning av viss, till statens domäners fond hörande kronoegendom;
- nr 40, angående nybyggnader vid det åt veterinärrättningen i Skara anslagna stadshemmanet Brogården m. m.;
- nr 41, angående driftkostnader under år 1915 för egnahems-länefonden;
- nr 42, angående försäljning av förra länsmansbostället Hummelsta nr 3 i Uppsala län;
- nr 46, angående upplåtande av lägenheter från förra kronofogdebostället Eckerud eller Eckre nr 1 med Eckre nr 2 i Älvsborgs län;
- nr 47, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Blinneberg nr 1 i Skaraborgs län;
- nr 48, angående upplåtande av en lägenhet från förra militiebostället Vrånghult nr 1 i Kampegården i Skaraborgs län;
- nr 49, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Hallebo nr 2 i Skaraborgs län;
- nr 50, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Äversta nr 2 i Örebro län;
- nr 51, angående upplåtande av lägenheter från förra härads-hövdingbostället Bredgården nr 1 i Västmanlands län;
- nr 52, angående befrielse för föreståndaren för hydrografiska byrån att utgiva viss del av till återbetalning utdömda extra lönetillägg till byråns personal;
- nr 53, med förslag till lag om hingstbesiktningstväng;
- nr 54, angående driftkostnader under år 1915 för statens domäner; och
- nr 62, angående bildande, för renskötselns upphjälpande i Västerbottens och Norrbottens län, av två fonder, benämnda Västerbottens lappfond och Norrbottens lappfond.

§ 13.

Vidare föredrogos var efter annan de på kammarens bord liggande motionerna; och hänvisades därvid:

till konstitutionsutskottet motionen nr 1, av herr vice tal-
mannen *D. Persson*;
till lagutskottet motionen nr 2, av herr *Carlson* i Herrljunga;
till jordbruksutskottet motionen nr 3, av herr *Bäckström*;
till lagutskottet motionen nr 4, av herr *Zetterstrand m. fl.*; och
till statsutskottet motionen nr 5, av herr *Bengtsson* i Norup
m. fl.;

§ 14.

Avgåvos följande nya motioner, nämligen av:

herr *Hansson*, nr 6, om ändrad lydelse av 49 § i lagen om val
till riksdagen;

herr *Molin* i Dombäcksmark:

nr 7, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående viss ändring i för-
ordningen angående stämpelavgiften; och

nr 8, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och för-
slag i fråga om bidrag av statsmedel till kostnaderna för enskilda
vägar på landet;

herr *Molin* i Dombäcksmark *m. fl.*, nr 9, om skrivelse till
Kungl. Maj:t angående innehavares av jordavsöndring befriande från
utgörande av avgäld;

herrar *Molin* i Dombäcksmark och *Sundström*, nr 10, om skri-
velse till Kungl. Maj:t angående skogshushållningen å staten till-
hörig skogsmark;

herr *Andersson* i Knäppinge *m. fl.*, nr 11, om skrivelse till
Kungl. Maj:t angående inrättande av ett statsstuteri vid Ottenby
m. m.;

herr *Larsson* i Dala, nr 12, om skrivelse till Kungl. Maj:t an-
gående premiering av medelstora jordbruk;

herr *Wedin*, nr 13, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående
upprättande av en växtförädlingsanstalt i Norrland;

herr *Jesperon m. fl.*, nr 14, om inlösen för statens räkning av
järnvägen Höganäs—Mölle: samt

herrar *Carlson* i Herrljunga och *Olausson*, nr 15, om förhöjning
av de värnpliktiges dagavlöning under rekrytutbildningen.

Dessa motioner bordlades på begäran.

§ 15.

Remitterades till statsutskottet riksdagens revisorers berättelse
om den år 1913 av dem verkställda granskning av statsverkets jämte
därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år
1912.

§ 16.

Till bordläggning anmäldes:

justitieombudsmannens ämbetsberättelse samt tryckfrihets-
kommitterades berättelse; och

riksdagens kanslideputerades memorial, nr 1, angående antagande av tjänstemän i riksdagens kansli.

§ 17.

Ordet lämnades härefter på begäran till

Herr vice talmannen, som yttrade: Herr talman! Jag hemställer, att kammaren behagade besluta att sist på föredragningslistan för morgondagens plenum uppföra de å dagens föredragningslista under punkterna 67:o till och med 74:o upptagna kungl. propositioner i samma ordning, vari de förekomma å dagens föredragningslista.

Denna hemställan bifölls av kammaren.

§ 18.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2,4 e. m.

In fidem
Per Cronvall.